

УДК: 339
JEL: F10, H30, H32

Вітюк А.В.⁷

Вінницький національний технічний університет (Вінниця, Україна)

<https://orcid.org/0000-0001-5211-4948>

Слободяник А.М.⁸

Національний університет біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)

<https://orcid.org/0000-0001-6437-0033>

Могилевська О.Ю.⁹

Київський міжнародний університет (Київ, Україна)

<http://orcid.org/0000-0001-8482-7950>

ВПЛИВ МИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ НА ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНУ ДІЯЛЬНІСТЬ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті розглянуто сукупність чинників, які здійснюють найбільший вплив на зовнішню торгівлю машинобудівною продукцією. Досліджено множину проблем і ситуацій, що можуть виникати на митниці при експортно-імпортних операціях з машинобудівною продукцією. Проаналізовано динаміку товарообігу машинобудівної продукції. Виявлено групи товарів, які користувалися найбільшим попитом на зовнішньому та внутрішньому ринках. Досліджено вплив мита на активність товарообігу машинобудівної продукції.

Ключові слова: машинобудування, мито, експорт, імпорт, товарообіг.

ВЛИЯНИЕ ТАМОЖЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ НА ЭКСПОРТНО- ИМПОРТНУЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ МАШИНОСТРОИТЕЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

В статье рассмотрена совокупность факторов, которые оказывают наибольшее влияние на внешнюю торговлю машиностроительной продукцией. Исследовано множество проблем и ситуаций, которые могут возникать на таможене при экспортно-импортных операциях с машиностроительной продукцией. Проанализирована динамика товарооборота машиностроительной продукции. Выявлены группы товаров, которые пользуются наибольшим спросом на внешнем и внутреннем рынках. Исследовано влияние пошлины на активность товарооборота машиностроительной продукции.

Ключевые слова: машиностроение, пошлина, экспорт, импорт, товарооборот.

IMPACT OF CUSTOMS REGULATION TO EXPORT AND IMPORT ACTIVITY OF MACHINE-BUILDING ENTERPRISES

The factors that exert the greatest influence to foreign trade of machine-building products are considered in the paper. Many problems and situations that may arise at customs during export-import operations with machine-building products are investigated. The dynamics of turnover of machine-building products are analyzed. Groups of goods that had been in high

⁷ **Вітюк Анна Валеріївна**, кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту, маркетингу та економіки, Вінницький національний технічний університет (Вінниця, Україна)

⁸ **Слободяник Анна Миколаївна**, кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту ім.проф. Й.С. Завадського, факультет аграрного менеджменту, Національний університет біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)

⁹ **Могилевська Ольга Юрївна**, кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри економіки, підприємництва, менеджменту, Київський міжнародний університет (Київ, Україна)

demand on the external and internal markets are identified. The effect of duties on the activity of turnover of machine-building products is researched.

Keywords: mechanical engineering, customs, export, import, turnover.

Актуальність проблеми. Інтенсивність інтеграції України у світовий економічний простір суттєво залежить від якості її митного регулювання, яке повинно гармонійно поєднати реалізацію фіскальної функції із забезпеченням конкурентоспроможності національної економіки на світових ринках. Прискорення євроінтеграційних процесів в Україні, збільшення міжнародної торгівлі зумовлює постійний пошук шляхів для ефективнішого здійснення митної справи в Україні, а також підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняних підприємств, з них машинобудівних.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у виконання завдань оцінювання ефективності стимулювання праці персоналу підприємств зробили такі вчені, як: В.В. Малинський [1], О.Г. Мельник, М.Є. Адамів, [2], Н.Ю. Подольчак [3], А.В. Тодошук [4], О.В. Шереметинська, Ю.Т. Кравець [5] та інші. Серед значної кількості наукових праць, присвячених розробці й удосконаленню митного законодавства та митного регулювання зовнішньої торгівлі, особливостей митного регулювання експортно-імпорتنих операцій, недостатньо дослідженими залишаються питання щодо оцінки впливу митного регулювання на активність зовнішньоекономічної діяльності саме машинобудівних підприємств. Виняткової актуальності набула така проблематика за умов активного європейського співробітництва нашої країни.

Постановка мети. Мета дослідження полягає в дослідженні впливу митного регулювання на експортно-імпорتنу діяльність машинобудівних підприємств.

Результати дослідження. Зручне географічне положення України на шляху міжнародних товаропотоків формує перед державою множину вимог, що дозволять країні активно проникнути на ринки світової торгівлі. Утім важливим кроком у цьому напрямі є приведення багатьох сфер функціонування держави у відповідність із європейськими та світовими стандартами й нормами.

Одним із невід'ємних компонентів гармонізаційного процесу є митна система України, що покликана забезпечувати реалізацію найістотніших функцій держави. В умовах поширення інтеграційних і глобалізаційних тенденцій світового розвитку виникає потреба в уніфікації національних митних систем, що об'єднуюватимуться спільною ідеєю функціонування, орієнтуватимуться на однакові принципи та стандарти діяльності, використовуватимуть єдині підходи й методи роботи [1; 2, с. 40]. Проте для забезпечення оцінювання можливостей такої майбутньої інтеграції доцільно дослідити основні аспекти її функціонування та впливу на окремі галузі господарювання в країні.

Сукупність проблем, що перешкоджають українським експортерам машинобудівної продукції активно освоювати закордонний ринок, доцільно розмежувати на дві групи. Перша – ті, що пов'язані з безпосереднім проходженням митних процедур, та ті, що обмежуються економічними заходами, зокрема митом.

Розглянемо проблеми проходження митного кордону машинобудівною продукцією. Основними проблемами у співпраці машинобудівних підприємств і митниці є неточності в документах, помилки логістичного та транспортного забезпечення в процесі доставки продукції та навантажувально-розвантажувальних робіт, невчасне інформування партнерів щодо виконання певного завдання або контракту, неправильно надані прогностичні надходження податків до митної служби, неналежно готуються супроводжувальні особи тощо [3, с. 56–57]. Можливими характерними порушеннями є неправильна класифікація товару, неправдиві дані про походження товару, заниження/завищення митної вартості товару, недекларування товару, контрабанда/приховування від митного контролю, неправильні дані про підстави надання пільг зі сплати митних платежів, неправильні дані про характеристики/властивості товару, декларування товару не своїм найменуванням [4,

с. 124]. Такі помилки призводять до необхідності покриття збитків, уникнення втрат, що, у свою чергу, знижує ефективність продажів для підприємства на конкурентних зовнішніх ринках.

Важливим аспектом налагодження активного експорту за кордон української продукції машинобудування є необхідність налагодження співпраці машинобудівних підприємств і митних органів. Стягування митних платежів, контроль за правильністю їхніх обчислень, своєчасності та повноти сплати є однією із найважливіших функцій митних органів. Утім не менш важливими є й інші функції: створення сприятливих умов для полегшення торгівлі, сприяння транзиту, запобігання та протидія контрабанді, боротьба з порушеннями митних правил та ін. Саме на ці функції, на нашу думку, адміністративному апарату митної служби і потрібно звернути увагу, адже за останні роки фіскальна функція митних органів мала пріоритетне значення в умовах дефіциту бюджетних коштів, тобто митним органам потрібно зрозуміти, що суб'єкти ЗЕД є так званими «споживачами послуг» для них, а в ринкових умовах господарювання потрібно створювати найсприятливіші умови саме для споживачів [5]. Доцільним заходом у цьому напрямі є забезпечення спрощених варіантів оформлення товарів машинобудування і вантажів, що переміщуються через митний кордон України. Подібні заходи певною мірою могли б стати чинником розвитку вітчизняного товаровиробника, бо саме підвищення рівня організації та якості здійснення митного контролю покликане створювати всі необхідні для вітчизняного товаровиробника умови для широкого виходу на зовнішній ринок.

Новим для української митної справи є досвід створення окремих секторів митного оформлення на підприємствах, як це було, для прикладу на митному посту Дрогобич Західної регіональної митниці, коли відкрили сектор митного оформлення «Самбір» території ПАТ «Самбірський приладобудівний завод «Омега». Послугами новоствореного сектору можуть користуватися суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД), які акредитовані в Самбірському, Старосамбірському, Турківському районах (серед них – 7 одержувачів гуманітарної допомоги). СМО «Самбір» охопив 27% від загальної чисельності акредитованих учасників ЗЕД митному поста «Дрогобич» (289), що сприятиме його розвантаженню. При цьому варто зазначити, що СМО «Самбір» здебільшого орієнтований на митне оформлення експорту продукції та обладнання для нафтової, газової та машинобудівної промисловості [6]. Така діяльність значно сприяє та спрощує митне оформлення руху товарів.

Утім загальнодержавні лігвістичні оцінки є поверхневими та не відображають особливостей переміщення машинобудівної продукції за кордон. Для такого корегування необхідним є аналіз основних видів продукції, що активно експортується та імпортується. Доцільним для дослідження в цьому напрямі є сектор машинобудування, продукція якого активно експортується.

Важливе значення в зовнішньоекономічній діяльності машинобудівних підприємств могло б належати ухваленому Закону України «Про визнання галузі машинобудування однією з пріоритетних у промисловості України», але цього не відбулося. Зміст положень, що могли б сприяти вивезенню товарів та активізації виробництва машинобудівної продукції, передбачав:

1. Внесення змін до Закону України «Про Єдиний митний тариф» в частині звільнення від сплати ввізного мита у період з 1 січня 2012 року до 1 січня 2020 року при ввезенні на митну територію України сировини та матеріалів, комплектуючих виробів та інших матеріальних цінностей, що використовуються для виробництва продукції машинобудування (призначеної виключно для реалізації на експорт).

2. Внесення змін до Закону України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті в частині доповнення його положенням щодо встановлення строків для розрахунків за експортними операціями суб'єктів машинобудування які не повинні перевищувати 300 календарних днів з дати митного оформлення» [7].

Проте таких заходів не було вжито і для виявлення можливого негативного впливу ігнорування зазначених заходів виявляється цікавим оцінювання співвідношення експорту/імпорту машинобудівної продукції за період, що був планований для підтримки машинобудівної галузі.

Динаміка підвищення активності зовнішньоекономічної діяльності є характерною для всіх без винятку галузей господарської діяльності в Україні. Але таке зростання для сфери машинобудування разом із позитивними наслідками має й низку негативних, найважливішим з яких є значне перевищення імпорту (рис. 1) над експортом (рис. 2).

Рис. 1. Динаміка імпорту машинобудівної продукції, тис. дол. США [8]

Рис. 2. Динаміка експорту машинобудівної продукції, тис. дол. США [8]

З огляду на виявлену динаміку спостерігаються вкрай невтішні тенденції, що виявились у спільному просіданні експорту й імпорту машинобудівної продукції в 2014–2015 роками, які зумовлені початком воєнного протистояння між Україною та Росією. До цих подій Україна і Росія були вкрай важливими партнерами у сфері машинобудування. Особливого значення набуло активне зростання імпорту машинобудівної продукції, яке за

підсумками 2019 року суттєво перевищило обсяги імпорту у 2012 року, коли передбачалося законодавче закріплення машинобудівної галузі як пріоритетної для економіки України. Разом з цим, за 2012–2019 роки експорт машинобудівного комплексу навіть не зміг зрівнятися із показниками 2012 року, що свідчить про зменшення кількості та якості (технологічності) обладнання, що постачається за кордон і доводить деіндустріалізацію українського машинобудування.

Проте виявлене суттєве переважання імпорту в структурі міжнародної торгівлі машинобудівною продукцією над експортом досліджуваних років у розрізі класифікації машинобудівної продукції на три такі групи, як прилади й апарати оптичні, фотографічні; засоби наземного транспорту, літальні апарати, плавальні засоби й машини, обладнання й механізми та електротехнічне обладнання, але не простежує таких обставин:

- 1) які саме види продукції користувалися попитом на зовнішньому ринку – фокусування уваги на державному стимулюванні виробництва окремих видів продукції машинобудування може дати новий поштовх внутрішньому конструкторському потенціалу;
- 2) які саме види продукції користувалися попитом на внутрішньому ринку – виявлення внутрішніх резервів виробництва та їхнє стимулювання;
- 3) які обсяги мита справлялись із машинобудівної продукції, що ввозилася до України – аналіз динаміки та виявлення основної функції мита – фіскальної чи протекціоністської;
- 4) чи існували зміни в динаміці експорту/імпорту під впливом митного регулювання – дозволить виявити вплив і необхідність зміни ставок мита і доцільність їхнього застосування;
- 5) до яких наслідків призвело активне зростання імпорту та ін. [9, с. 38].

Висвітлення цих і низку інших питань доцільно здійснювати через ґрунтовний аналіз товарообігу машинобудівної продукції в Україні, який здійснюється відповідно до Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД). Машинобудівна продукція при здійсненні експортно-імпортних операцій поділяється на такі групи:

84 – Реактори ядерні, котли, машини, обладнання і механічні пристрої; їх частини;

85 – Електричні машини, обладнання та їх частини; апаратура для запису або відтворення звуку; телевізійна апаратура для запису та відтворення зображення і звуку, їх частини та приладдя;

«86 – Залізничні локомотиви або моторні вагони трамвая, рухомий склад та їх частини; шляхове обладнання та пристрої для залізниць або трамвайних колій та їх частини; механічне (у тому числі електромеханічне) сигналізаційне обладнання всіх видів;

87 – Засоби наземного транспорту, крім залізничного або трамвайного рухомого складу, їх частини та обладнання

88 – Літальні апарати, космічні апарати та їх частини

89 – Судна, човни та інші плавучі засоби;

90 – Прилади та апарати оптичні, фотографічні, кінематографічні, контрольні, вимірювальні, прецизійні; медичні або хірургічні; їх частини та приладдя

91 – Годинники всіх видів та їх частини;

92 – Музичні інструменти; їх частини та приладдя» [10].

Оскільки всеохоплювальний аналіз руху товарів через митний кордон в Україні оприлюднюється лише з 2018 року, використаємо ці обмежені відомості для висвітлення основних характеристик продажу продукції зазначених груп продукції машинобудування (табл. 1).

Таблиця 1

Товарообіг машинобудівної продукції в Україні, млн дол. США [11]

Позиція	Роки	Товарообіг, дол. США	Експорт, дол. США	Імпорт, дол. США	Сальдо, дол. США	Оподаткований імпорт, дол. США	Надходження платежів від імпорту, дол. США	Податкове навантаження на 1 дол. США імпорту, дол. США	Мито, дол. США
84	2018	16697298,2	3314147,0	13383151,2	-10069004,2	13269430,9	2760051,4	0,21	49246,7
	2019	7680956,7	1435058,4	6245898,4	-481083998,9	6211351879,9	1289226,5	0,21	50899,9
85	2018	8199332,0	2848060,3	5351271,3	-2503211,1	3975398,1	903069,9	0,23	91003,9
	2019	9224117,0	2712075,1	6512041,9	-3799966,8	3648882,3	843957,7	0,23	96582,7
86	2018	501076,6	254795,7	246280,9	8514,8	248190,2	50984,4	0,21	1532,2
	2019	748522,9	547732,8	200790,0	346942,8	209551,1	42424,8	0,20	947,5
87	2018	4357993,6	134611,1	4223382,5	-4088771,3	4086152,3	1354032,3	0,33	277272,6
	2019	5915178,3	122067,6	5793110,7	-5671043,1	5739040,0	2141613,5	0,37	396272,9
88	2018	67160,1	17817,1	49343,0	-31525,9	27332,9	5248,5	0,19	107,6
	2019	86558,9	14020,2	72538,7	-58518,4	6643,1	35268,2	0,19	77,7
89	2018	238160,4	217465,8	20694,6	196771,2	11083,4	2879,2	0,26	552,1
	2019	139737,2	129830,7	9906,5	119924,3	9871,9	2887,9	0,29	751,2
90	2018	1002659,3	113741,3	888918,0	-775176,7	826470,7	116004,0	0,14	6921,7
	2019	1160172,3	136142,1	1024030,2	-887888,1	947692,6	130063,4	0,14	6717,1
91	2018	18423,5	2538,2	15885,3	-13347,0	13876,8	3593,08	0,26	721,9
	2019	16825,2	2502,1	14323,1	-11821,1	13304,78	3423,38	0,26	662,3
92	2018	10441,6	484,7	9956,9	-9472,2	9943,6	2691,2	0,27	585,58
	2019	11892,1	463,1	11429,0	-10965,9	11416,6	3064,2	0,27	651,6

Зазначена класифікація, хоч і є детальнішою та висвітлює певні характеристики експорту/імпорту машинобудівної продукції, утім залишаються багато невисвітлених достатньо важливих питань, зокрема:

- 1) облік товарів ведеться в таких умовних одиницях як штуки, кілограми та ін., що є нелогічним, особливо для машинобудівної продукції вартість одиниці продукції якої може обчислюватися як кількома гривнями так і мільйонами гривень;
- 2) нівелювання якісних параметрів;
- 3) поширене застосування такої підгрупи як частини: частини до високотехнологічного устаткування та частини до елементарних агрегатів суттєво відрізняються за показниками технологічності, вартості, відповідно їх митний облік зводиться до сумування попри ігнорування функціональних особливостей товару [12, с. 78].

При таких можливих неточностях вважаємо за доцільне проаналізувати структуру товарообігу машинобудівної продукції в Україні (табл. 2).

Аналіз структури товарообігу машинобудівної продукції засвідчив, що найбільшу частку на ринку машинобудівної продукції 2018—2019 роками становить продаж машин, обладнання і механічних пристроїв (84-а група) та електричних машин і обладнання (85-а група), при цьому всі інші групи становлять вкрай низькі частки, що значно не впливає на загальну структуру товарообігу. Спєраючись на дві такі групи, можна стверджувати про наявні для них негативні тенденції:

- 1) скорочення частки продажів товарів 84-ї групи від 48,01 2018 року до 28,14% у 2019 року;
- 2) скорочення частки імпорту товарів 84-ї групи від 55,33 у 2018 року до 21,41% у 2019 року.

Дослідження зовнішньоторговельних операцій електричними машинами та обладнанням (група 85) засвідчило навпаки збільшення частки товарообігу з активним збільшенням експорту від 41,25% 2018 року до 53,18% 2019 року, що позитивно характеризує виробничі та збутові процеси підприємств, які спеціалізуються на виробництві саме такої техніки. Проте одночасно зі збільшенням експорту спостерігається також збільшення імпорту від 22,12 до 32,75%, що свідчить про зростання внутрішньої потреби в агрегатах, які не виробляються в країні.

Таблиця 2

Структура товарообігу машинобудівної продукції в Україні, %

Позиція	Роки	Товарообіг, USD	Експорт, USD	Імпорт, USD	Сальдо, USD	Надходження платежів від імпорту, USD	Мито, USD
84	2018	53,70	48,01	55,33	58,25	53,09	11,51
	2019	30,74	28,14	31,41	97,97	28,70	9,19
85	2018	26,37	41,25	22,12	14,48	17,37	21,27
	2019	36,92	53,18	32,75	0,77	18,79	17,45
86	2018	1,61	3,69	1,02	-0,05	0,98	0,36
	2019	3,00	10,74	1,01	-0,07	0,94	0,17
87	2018	14,02	1,95	17,46	23,65	26,05	64,79
	2019	23,68	2,39	29,13	1,15	47,68	71,59
88	2018	0,22	0,26	0,20	0,18	0,10	0,03
	2019	0,35	0,27	0,36	0,01	0,79	0,01
89	2018	0,77	3,15	0,09	-1,14	0,06	0,13
	2019	0,56	2,55	0,05	-0,02	0,06	0,14
90	2018	3,22	1,65	3,67	4,48	2,23	1,62
	2019	4,64	2,67	5,15	0,18	2,90	1,21
91	2018	0,06	0,04	0,07	0,08	0,07	0,17
	2019	0,07	0,05	0,07	0,00	0,08	0,12
92	2018	0,03	0,01	0,04	0,05	0,05	0,14
	2019	0,05	0,01	0,06	0,00	0,07	0,12

Отже, реально конкурентоспроможними на зовнішньому ринку є достатньо обмежений товарний ряд обладнання і механічних пристроїв (84-а група) та електричних машин і обладнання (85-а група), які характеризуються вищою часткою металомісткості в порівнянні іншими групами. Крім того, при збільшенні імпорту електричних машин від 22,12 до 32,75% відбувалося збільшення надходжень платежів від імпорту від 17,37 до 18,79%. Мито при цьому зросло від 21,27 до 17,45% у структурі товарообігу.

Дослідження особливостей торгівлі машинобудівною продукцією групи 87 (засоби наземного транспорту, крім залізничного або трамвайного рухомого складу, їхніх частин та обладнання) засвідчило подібні тенденції активнішого зростання імпорту від 17,46 2018 року до 29,13% 2019 року порівняно із зростанням надходжень від імпорту та стягнених мит.

Отже, обсяги встановлених мит і платежів від імпорту машинобудівної продукції виконують лише фіскальну функцію для наповнення бюджету, проте жодного протекціоністського ефекту для машинобудування як пріоритетної галузі не спостерігається.

Висновки. Сучасний етап розвитку та функціонування національної митної системи характеризується низкою як позитивних, так і негативних аспектів, що стосуються експорту й імпорту машинобудівної продукції. З огляду на аналіз виявленої динаміки товарообігу машинобудівної продукції в Україні можна дійти висновку про негативний стан українського машинобудування на світових ринках, що проявляється як в абсолютних одиницях (обсягах виручки від реалізації машинобудівної продукції), так і відносних одиницях (частці окремих груп машинобудівної продукції), що свідчить про необхідність, крім інших заходів, використовувати множину митних інструментів для поліпшення зовнішньої торгівлі українськими машинобудівними підприємствами. Важливість використання цих інструментів може бути підтверджена низкою попередньо виявлених груп проблем, характерних для зовнішньоекономічної діяльності машинобудівних підприємств, наявності труднощів із проходженням митних процедур і проблем, що формуються невиконанням митними стягненнями протекціоністських функцій.

Бібліографічний список

1. Малинський В.В. Митне оформлення товарів. URL: <http://www.visnuk.com.ua/ru/news/id/3102> (дата звернення: 10.04.2020).
2. Мельник О.Г., Адамів М.С., Тодощук А.В. Концептуальні засади реформування митної системи України в умовах європейської інтеграції. *Економіка та держава*. 2018. №11. С. 39–44.
3. Подольчак Н.Ю., Тодощук А. В. Оцінювання впливу митних ризиків на діяльність машинобудівних підприємств. *Бізнес Інформ*. 2015. № 1. С. 53–58.
4. Тодощук А.В. Класифікація митних ризиків та причини їх виникнення у діяльності машинобудівних підприємств. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2013. № 778. С. 123–128.
5. Шереметинська О.В., Кравець Ю.Т. Особливості проведення митного пост-аудиту в Україні. *Ефективна економіка*. 2016. №3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4829> (дата звернення: 02.04.2020).
6. У Самборі відкрито сектор митного оформлення. URL: https://galinfo.com.ua/news/u_sambori_vidkryto_sektor_mytnogo_oformlennya_32840.html (дата звернення: 15.04.2020).
7. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про визнання галузі машинобудування однією з пріоритетних у промисловості України». URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/GF76M00A.html (дата звернення: 15.04.2020).
8. Зовнішня торгівля окремими видами товарів за країнами світу. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
9. Вітюк А. В., Кепко В. М., Карлуш Жавела. Експорт продукції машинобудування до країн Європейського Союзу. *Бізнес Інформ*. 2019. №3. С. 37–43.
10. Закон України «Про Митний тариф України» із змінами та доповненнями від 19 вересня 2013 року №584-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/58418> (дата звернення: 10.04.2020).
11. Товарообіг в розрізі: УКТЗЕД. URL: <https://bi.customs.gov.ua/trade/#/turnoverhs> (дата звернення: 16.04.2020).
12. Вітюк А.В. Формування моделі фінансового забезпечення інвестування підприємств сільськогосподарського машинобудування. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2018. № 6(1). С. 76–83.

References

1. Malynskiy, V.V. Mytne oformlennia tovariv (Customs clearance of goods). URL: <http://www.visnuk.com.ua/ru/news/id/3102>
2. Melnyk, O.H., Adamiv, M.Ye., Todoshchuk, A.V. (2018) Kontseptualni zasady reformuvannia mytnoi systemy Ukrainy v umovakh yevropeiskoi intehratsii (Conceptual bases of reforming Ukraine's customs system in the context of European integration). *Ekonomika Ta Derzhava*. №11. pp. 39–44.
3. Podolchak, N.Yu., Todoshchuk, A.V. (2015) Otsiniuvannia vplyvu Mytnykh ryzykiv na diialnist mashynobudivnykh pidpryiemstv (Assessing the impact of customs risks to the activities of machine-building enterprises). *Biznes Inform*. № 1. pp. 53–58.
4. Todoshchuk, A.V. Klasyfikatsiia mytnykh ryzykiv ta prychny yikh vynyknennia u diialnosti mashynobudivnykh pidpryiemstv (Classification of customs risks and causes of their occurrence in the activity of machine-building enterprises). *Visnyk Natsionalnoho universytetu " Lvivska Politekhnika"*. 2013. № 778. pp. 123–128.
5. Sheremetynska O.V. Osoblyvosti provedennia mytnoho post-audytu v Ukraini (Features of customs post-audit in Ukraine). *Efektivna ekonomika*. 2016. №3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4829>

6. U Sambori vidkryto sektor mytnoho oformlennia (The customs clearance sector has been opened in Sambir). URL: https://galinfo.com.ua/news/u_sambori_vidkryto_sektor_mytnogo_oformlennya_32840.html
7. Poiasniuvalna zapyska do proektu Zakonu Ukrainy «Pro vyznannia haluzi mashynobuduvannia odniieiu z priorytetnykh u promyslovosti Ukrainy» (Explanatory note to the Draft Law of Ukraine “On recognition of the mechanical engineering industry as a priority in the industry of Ukraine”). URL: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/GF76M00A.html
8. Zovnishnia torhivlia okremymy vydamy tovariv za krainamy svitu (Foreign trade of certain goods by countries of the world). URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
9. Vitiuk, A.V., Kepko, V.M., Karlush Zhavela (2019). Eksport produktsii mashynobuduvannia do krain Yevropeiskoho Soiuzu (Exports of mechanical engineering products to European Union countries). *Biznes Inform.* №3. pp. 37–43.
10. Zakon Ukrainy “Pro mytnyi taryf Ukrainy“ iz zminamy ta dopovneniamy vid 19 veresnia 2013 roku №584-VII (Law of Ukraine “On the Customs Tariff of Ukraine” as amended on September 19, 2013 No. 584-VII). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/584-18>
11. Tovarobih v rozrizi UKTZED (Turnover by section: UKTZED). URL: <https://bi.customs.gov.ua/trade/#/turnoverhs>
12. Vitiuk, A. V. Formuvannia modeli finansovoho zabezpechennia i investuvannia pidpriemstv silskohospodarskoho mashynobuduvannia (Formation of model of financial support for investment of agricultural machine-building enterprises). *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky.* 2018. № 6(1). Pp. 76–83.

AUTHOR’S ABSTRACT

JEL: F10, H30, H32

Vityuk A.¹⁰

Vinnitsia National Technical University (Vinnitsia, Ukraine)

<https://orcid.org/0000-0001-5211-4948>

Slobodianik A.¹¹

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine)

<https://orcid.org/0000-0001-6437-0033>

Mohylevska O.¹²

Kyiv International University (Kyiv, Ukraine)

<http://orcid.org/0000-0001-8482-7950>

E-mail: olgaym1993@gmail.com

IMPACT OF CUSTOMS REGULATION TO EXPORT AND IMPORT ACTIVITY OF MACHINE-BUILDING ENTERPRISES

Objective. To consider features of influence of customs regulation to export-import activity of machine-building enterprises.

¹⁰ *Vityuk Anna, PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Management, Marketing and Economics, Vinnitsia National Technical University (Vinnitsia, Ukraine).*

¹¹ *Slobodianik Anna, PhD in Economics, Associate Professor of Y.S. Zavadsky Management Department, Faculty of Agrarian Management, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine (Kyiv, Ukraine)*

¹² *Mohylevska Olga, PhD in Economics, Associate Professor, Head of Economics, Entrepreneurship, Management Department, Kyiv International University (Kyiv, Ukraine)*

Methods. To achieve the purpose of the study a set of methods are used. They are analysis and synthesis, series of dynamics, graphical, historical, logical, etc.

Results. The set of factors that exert the greatest influence to foreign trade of machine-building products is considered. Many problems and situations that may arise at customs during export-import operations with machine-building products are investigated. The dynamics of turnover of machine-building products is analyzed. The groups of goods that had been most in demand in the domestic and foreign markets are identified. The effect of duties on the activity of turnover of machine-building products is investigated.

Scientific novelty. Two groups of problems are formed, that hinder the active export-import activity of machine-building enterprises, which, unlike the others, mean the isolation of difficulties related with the passage of customs procedures and problems limited by economic measures, in particular duties. As a result, the level of effective protectionist influence of customs regulation to the protection of domestic production by machine-building enterprises was found to be extremely low.

Practical significance. The research results revealed the main problems faced by machine-building enterprises during export of machine-building products at customs and the dynamics of turnover of machine-building products. It is important to have established groups of machine-building products that are actively exported from Ukraine and groups of imported equipment, which can serve as a basis for further improvement of state regulation measures.